

Πρὸς Κολοσσαεῖς

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ **1**

Τιμόθεος¹ ὁ ἀδελφός, τοῖς ἐν Κολασσαῖς² ἀγίοις καὶ πιστοῖς **2**

ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς

ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, **3**

πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν **4**

ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, **5**

διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην³ ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν

προηκούσατε⁴ ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, τοῦ **6**

παρόντος⁵ εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστιν

καρποφορούμενον⁶ καὶ αὐξανόμενον,⁷ καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς

ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ: **7**

καθὼς καὶ ἐμάθετε⁸ ἀπὸ Ἐπαφρᾶ⁹ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου¹⁰

ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, ὁ καὶ **8**

δηλώσας¹¹ ὑμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

¹ Τιμόθεος, ου, ό, Timothy. ² Κολοσσαί, ών, ή, Colossae. ³ ἀπόκειμαι, be laid up, put away. ⁴ προακούω, hear beforehand. ⁵ πάριμι, be present, have arrived. ⁶ καρποφορέω, bear fruit. ⁷ αὐξάνω, cause to grow, increase. ⁸ μαρθάνω, learn, ascertain. ⁹ Ἐπαφράς, α, ό, Ephras. ¹⁰ σύνδουλος, ου, ό, fellow slave, fellow servant. ¹¹ δηλώω, show, make clear.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα¹ ὑπὲρ 9
 ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε τὴν
 ἐπίγνωσιν² τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει³
 πνευματικῇ,⁴ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως⁵ τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν 10
 ἀρέσκειαν,⁶ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες⁷ καὶ
 αὐξανόμενοι⁸ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν² τοῦ θεοῦ: ἐν πάσῃ δυνάμει 11
 δυναμούμενοι⁹ κατὰ τὸ κράτος¹⁰ τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν
 ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν¹¹ μετὰ χαρᾶς: εὐχαριστοῦντες τῷ 12
 πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι¹² ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα¹³ τοῦ κλήρου¹⁴ τῶν
 ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ὃς ἐρρύσατο¹⁵ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ 13
 σκοτούς, καὶ μετέστησεν¹⁶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς
 ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν,¹⁷ τὴν ἄφεσιν¹⁸ τῶν 14
 ἁμαρτιῶν: ὃς ἐστὶν εἰκὼν¹⁹ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου,²⁰ πρωτότοκος²¹ 15
 πάσης κτίσεως:²² ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη²³ τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς 16
 οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ²⁴ καὶ τὰ ἀόρατα,²⁰ εἴτε
 θρόνοι, εἴτε κυριότητες,²⁵ εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι: τὰ πάντα δι'
 αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται:²³ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ 17
 τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν.²⁶ Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ 18

¹ παύω, cause to cease. ² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³ σύνεσις, εως, ἡ, understanding, insight. ⁴ πνευματικός, spiritual. ⁵ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ⁶ ἀρέσκεια, ας, ἡ, pleasing, willing service. ⁷ καρποφορέω, bear fruit. ⁸ αὐξάνω, cause to grow, increase. ⁹ δυναμώω, strengthen, enable. ¹⁰ κράτος, ους, τό, power, dominion. ¹¹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹² ἱκανόω, make sufficient, qualify. ¹³ μερίς, ἰδος, ἡ, part, portion. ¹⁴ κλήρος, ου, ὁ, lot, portion. ¹⁵ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁶ μεθίστημι, remove, turn away. ¹⁷ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁸ ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness. ¹⁹ εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ²⁰ ἀόρατος, invisible, unseen. ²¹ πρωτότοκος, first-born. ²² κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²³ κτίζω, create, form. ²⁴ ὀρατός, visible. ²⁵ κυριότης, ητος, ἡ, lordship, dominion. ²⁶ συνίστημι, commend (transitive), stand with.

σώματος, τῆς ἐκκλησίας: ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος¹ ἐκ τῶν
νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων:² ὅτι ἐν αὐτῷ 19
εὐδόκησεν³ πᾶν τὸ πλήρωμα⁴ κατοικῆσαι, καὶ δι' αὐτοῦ 20
ἀποκαταλλάξαι⁵ τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας⁶ διὰ τοῦ
αἵματος τοῦ σταυροῦ⁷ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε
τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους⁸ 21
καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ⁹ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ¹⁰ δὲ
ἀποκατήλλαξεν⁵ ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ 22
θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους¹¹ καὶ
ἀνεγκλήτους¹² κατενώπιον¹³ αὐτοῦ: εἴγε¹⁴ ἐπιμένετε¹⁵ τῇ πίστει 23
θεμελιωμένοι¹⁶ καὶ ἐδραῖοι,¹⁷ καὶ μὴ μετακινούμενοι¹⁸ ἀπὸ τῆς
ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ
τῇ κτίσει¹⁹ τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος
διάκονος.

Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν²⁰ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ²¹ τὰ 24
ὑστερήματα²² τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ
τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστιν ἡ ἐκκλησία: ἥς ἐγενόμην ἐγὼ 25
διάκονος, κατὰ τὴν οἰκονομίαν²³ τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς

¹ πρωτότοκος, first-born. ² πρωτεύω, be first, have first place. ³ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁵ ἀποκαταλλάσσω, reconcile. ⁶ εἰρηνοποιέω, make peace, reconcile. ⁷ σταυρός, σὺ, ὁ, cross. ⁸ ἀπαλλοτριόμαι, alienate, estrange. ⁹ διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ¹⁰ νυνί, now, already. ¹¹ ἄμωμος, without blemish, blameless. ¹² ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ¹³ κατενώπιον, before, in the presence of (gen). ¹⁴ εἴγε, if indeed, seeing that. ¹⁵ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁶ θεμελιόω, lay a foundation, found. ¹⁷ ἐδραῖος, steadfast, firm. ¹⁸ μετακινέω, shift, remove. ¹⁹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²⁰ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²¹ ἀνταναπληρῶ, fill up in turn. ²² ὑστέρημα, τος, τό, that which is lacking, need. ²³ οἰκονομία, ας, ἡ, stewardship, administration.

ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον¹ τὸ 26
 ἀποκεκρυμμένον² ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν· νυνὶ³ δὲ
 ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι⁴ τί τὸ 27
 πλοῦτος⁵ τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου¹ τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς
 ἐστὶν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς 28
 καταγγέλλομεν,⁶ νουθετοῦντες⁷ πάντα ἄνθρωπον, καὶ
 διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα
 παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον⁸ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· εἰς δὲ 29
 καὶ κοπιῶ,⁹ ἀγωνιζόμενος¹⁰ κατὰ τὴν ἐνέργειαν¹¹ αὐτοῦ, τὴν
 ἐνεργουμένην¹² ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον¹³ ἄγωνα¹⁴ ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν 2
 Λαοδικείᾳ,¹⁵ καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, 2
 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων¹⁶ ἐν
 ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον⁵ τῆς πληροφορίας¹⁷ τῆς συνέσεως,¹⁸
 εἰς ἐπίγνωσιν¹⁹ τοῦ μυστηρίου¹ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ
 χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ²⁰ τῆς σοφίας καὶ τῆς 3
 γνώσεως²¹ ἀπόκρυφοι.²² Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μὴ τις ὑμᾶς 4
 παραλογίζηται²³ ἐν πιθανολογίᾳ.²⁴ Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι,²⁵ 5

¹ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ² ἀποκρύπτω, hide, conceal. ³ νυνὶ, now, already. ⁴ γνωρίζω, make known, declare. ⁵ πλοῦτος, ου, ό, wealth, riches. ⁶ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ⁷ νουθετέω, admonish, exhort. ⁸ τέλειος, complete, perfect. ⁹ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁰ ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ¹¹ ἐνέργεια, ας, ή, operative power, working. ¹² ἐνεργέω, work, effect. ¹³ ἡλίκος, how great, how small. ¹⁴ ἀγών, ὄνος, ό, struggle, fight. ¹⁵ Λαοδικεία, ας, ή, Laodicea. ¹⁶ συμβιβάζω, hold together, instruct. ¹⁷ πληροφορία, ας, ή, full assurance, certainty. ¹⁸ σύνεσις, εως, ή, understanding, insight. ¹⁹ ἐπίγνωσις, εως, ή, knowledge, discernment. ²⁰ θησαυρός, οὔ, ό, storehouse, treasure. ²¹ γνῶσις, εως, ή, wisdom, knowledge. ²² ἀπόκρυφος, hidden, secret. ²³ παραλογίζομαι, deceive, mislead. ²⁴ πιθανολογία, ας, ή, persuasive speech. ²⁵ ἄπειμι, go away, depart.

ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν
τάξιν,¹ καὶ τὸ στερέωμα² τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ ⁶
περιπατεῖτε, ῥριζωμένοι³ καὶ ἐποικοδομούμενοι⁴ ἐν αὐτῷ, καὶ ⁷
βεβαιούμενοι⁵ ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν
αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.⁶

Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν⁷ διὰ τῆς φιλοσοφίας⁸ καὶ ⁸
κενῆς⁹ ἀπάτης,¹⁰ κατὰ τὴν παράδοσιν¹¹ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ
στοιχεῖα¹² τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν: ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ ⁹
πᾶν τὸ πλήρωμα¹³ τῆς θεότητος¹⁴ σωματικῶς,¹⁵ καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ ¹⁰
πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας: ἐν ¹¹
ᾧ καὶ περιετμήθητε¹⁶ περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ,¹⁷ ἐν τῇ ἀπεκδύσει¹⁸
τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ
χριστοῦ, συνταφέντες¹⁹ αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι,²⁰ ἐν ᾧ καὶ ¹²
συνηγέρθητε²¹ διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας²² τοῦ θεοῦ, τοῦ
ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν. Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν ¹³
τοῖς παραπτώμασιν²³ καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ²⁴ τῆς σαρκὸς ὑμῶν,

¹ τάξις, εὖ, ἡ, arranging, order. ² στερέωμα, τὸς, τό, firmament, firmness. ³ ῥιζόω, root, fix by the root. ⁴ ἐποικοδομέω, build upon, build upon a foundation. ⁵ βεβαιόω, confirm, secure. ⁶ εὐχαριστία, ας, ἡ, thanksgiving, thankfulness. ⁷ συλαγωγέω, make captive of, carry off as spoil. ⁸ φιλοσοφία, ας, ἡ, philosophy, love of wisdom. ⁹ κενός, empty, vain. ¹⁰ ἀπάτη, ης, ἡ, deceit, deceitfulness. ¹¹ παράδοσις, εὖς, ἡ, tradition, instruction. ¹² στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ¹³ πλήρωμα, τὸς, τό, fullness, fulfillment. ¹⁴ θεότης, ητος, ἡ, divine nature, deity. ¹⁵ σωματικῶς, in bodily form, bodily. ¹⁶ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹⁷ ἀχειροποίητος, not made with hands, not made by hand. ¹⁸ ἀπέκδυσις, εὖς, ἡ, removal, stripping off. ¹⁹ συνθάπτω, bury along with. ²⁰ βάπτισμα, τὸς, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ²¹ συνεγείρω, raise up with, raise along with. ²² ἐνέργεια, ας, ἡ, operative power, working. ²³ παράπτωμα, τὸς, τό, trespass, falling away. ²⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin.

συνεζωοποίησεν¹ ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος² ἡμῖν πάντα τὰ
 παραπτώματα,³ ἐξαλείψας⁴ τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον⁵ τοῖς 14
 δόγμασιν,⁶ ὃ ἦν ὑπεναντίον⁷ ἡμῖν: καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου,
 προσηλώσας⁸ αὐτὸ τῷ σταυρῷ:⁹ ἀπεκδυσάμενος¹⁰ τὰς ἀρχὰς καὶ 15
 τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν¹¹ ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας¹² αὐτοὺς
 ἐν αὐτῷ.

Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει¹³ ἢ ἐν πόσει,¹⁴ ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς 16
 ἢ νουμηνίας¹⁶ ἢ σαββάτων: ἃ ἐστὶν σκιά¹⁷ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ 17
 σῶμα χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω¹⁸ θέλων ἐν 18
 ταπεινοφροσύνῃ¹⁹ καὶ θρησκείᾳ²⁰ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν
 ἐμβατεύων,²¹ εἰκῇ²² φουσιούμενος²³ ὑπὸ τοῦ νοῦς²⁴ τῆς σαρκὸς
 αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν 19
 ἀφῶν²⁵ καὶ συνδέσμων²⁶ ἐπιχορηγούμενον²⁷ καὶ συμβιβάζόμενον,
 αὕξει²⁹ τὴν αὕξησιν³⁰ τοῦ θεοῦ.

¹ συνεζωοποιέω, make alive together with someone. ² χαρίζομαι, give freely, forgive. ³ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁴ ἐξαλείφω, wipe out, erase. ⁵ χειρόγραφον, ου, τό, account, record of debts. ⁶ δόγμα, τος, τό, a public decree, ordinance. ⁷ ὑπεναντίος, opposed, contrary. ⁸ προσηλόω, nail (fast), nail to. ⁹ σταυρός, οὗ, ὁ, cross. ¹⁰ ἀπεκδύομαι, strip off, disarm. ¹¹ δειγματίζω, make a show of, expose. ¹² θριαμβεύω, lead in a triumphal procession. ¹³ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ¹⁴ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ¹⁵ ἐορτή, ἡς, ἡ, feast, festival. ¹⁶ νουμηνία, ας, ἡ, new moon as a festival. ¹⁷ σκιά, ᾤς, ἡ, shadow, thick darkness. ¹⁸ καταβραβεύω, rob of a prize, decide against. ¹⁹ ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ²⁰ θρησκεία, ας, ἡ, religion, worship. ²¹ ἐμβατεύω, enter into, enter. ²² εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²³ φυσίω, puff or blow up, be arrogant. ²⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²⁵ ἀφή, ἡς, ἡ, joint, band. ²⁶ σύνδεσμος, ου, ὁ, bond, fetter. ²⁷ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ²⁸ συμβιβάζω, hold together, instruct. ²⁹ αὕξάνω, cause to grow, increase. ³⁰ αὕξις, εως, ἡ, growth, increase.

Εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων¹ τοῦ κόσμου, τί ὡς 20
ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε,² Μὴ ἄψη, μηδὲ γεύση,³ μηδὲ 21
θίγης⁴ – ἃ ἐστὶν πάντα εἰς φθορὰν⁵ τῇ ἀποχρήσει⁶ – κατὰ τὰ 22
ἐντάλματα⁷ καὶ διδασκαλίας⁸ τῶν ἀνθρώπων; Ἄτινά ἐστιν λόγον 23
μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθησκείᾳ⁹ καὶ ταπεινοφροσύνη¹⁰ καὶ
ἀφειδίᾳ¹¹ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονήν¹² τῆς
σαρκός.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε¹³ τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω¹⁴ ζητεῖτε, οὗ¹⁵ ὁ χριστός 3
ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. Τὰ ἄνω¹⁴ φρονεῖτε,¹⁶ μὴ τὰ 2
ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται¹⁷ σὺν τῷ 3
χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. Ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε 4
καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Νεκρώσατε¹⁸ οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν,¹⁹ 5
ἀκαθαρσίαν,²⁰ πάθος,²¹ ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν,²²
ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία,²³ δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς 6
υἱοὺς τῆς ἀπειθείας:²⁴ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε 7

¹ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ² δογματίζω, subject to regulations, decree. ³ γεύομαι, taste, experience. ⁴ θιγγάνω, touch, handle. ⁵ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ⁶ ἀποχρησις, εως, ἡ, consuming, using up. ⁷ ἐντάλμα, τος, τό, precept, commandment. ⁸ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁹ ἐθελοθησκεία, ας, ἡ, arbitrary worship. ¹⁰ ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ¹¹ ἀφειδία, ας, ἡ, unsparing treatment, severity. ¹² πλησμονή, ἡς, ἡ, indulgence, satisfaction. ¹³ συνεγείρω, raise up with, raise along with. ¹⁴ ἄνω, up, above. ¹⁵ οὗ, where, when. ¹⁶ φρονέω, think, judge. ¹⁷ κρύπτω, conceal, hide. ¹⁸ νεκρῶω, put to death, render weak. ¹⁹ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ²⁰ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ²¹ πάθος, ους, τό, suffering, pain. ²² πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ²³ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ²⁴ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief.

ἐζήτε ἐν αὐτοῖς. Νυνὶ¹ δὲ ἀπόθεσθε² καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν,³
 θυμόν,⁴ κακίαν,⁵ βλασφημίαν,⁶ αἰσχρολογίαν⁷ ἐκ τοῦ στόματος
 ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε⁸ εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι⁹ τὸν παλαιὸν¹⁰
 ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν¹¹ αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι¹² τὸν νέον,¹³
 τὸν ἀνακαινούμενον¹⁴ εἰς ἐπίγνωσιν¹⁵ κατ' εἰκόνα¹⁶ τοῦ
 κτίσαντος¹⁷ αὐτόν· ὅπου οὐκ ἔστι¹⁸ Ἑλλήν¹⁹ καὶ Ἰουδαῖος,²⁰
 περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία,²¹ βάρβαρος,²² Σκύθης,²³ δοῦλος,
 ἐλεύθερος·²⁴ ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός.

Ἐνδύσασθε²⁵ οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ²⁶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι,²⁷
 σπλάγχνα²⁸ οἰκτιρμοῦ,²⁹ χρηστότητα,³⁰ ταπεινοφροσύνην,³¹
 πραότητα,³² μακροθυμίαν·³³ ἀνεχόμενοι³⁴ ἀλλήλων, καὶ³⁵
 χαριζόμενοι³⁶ ἑαυτοῖς, ἕαν τις πρὸς τινὰ ἔχη μομφήν·³⁷ καθὼς καὶ
 ὁ χριστὸς ἠγαπήσατο³⁸ ἑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις³⁹
 τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶν σύνδεσμος⁴⁰ τῆς τελειότητος.⁴¹ Καὶ ἡ⁴²
 εἰρήνη τοῦ θεοῦ βραβεύετω⁴³ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ
 ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι⁴⁴ γίνεσθε. Ὁ λόγος τοῦ⁴⁵

¹ νυνί, now, already. ² ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ³ θυμός, οὐ, ὁ, wrath, outburst of passion. ⁴ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ⁵ βλασφημία, ας, ἡ, blasphemy, reproach. ⁶ αἰσχρολογία, ας, ἡ, obscene speech, dirty talk. ⁷ ψεύδομαι, lie. ⁸ ἀπεκδύομαι, strip off, disarm. ⁹ παλαιός, old, ancient. ¹⁰ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ¹¹ ἐνδύω, put on, clothe. ¹² νέος, new, young. ¹³ ἀνακαινώω, renew, amend. ¹⁴ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁵ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹⁶ κτίζω, create, form. ¹⁷ ἐνι, there is in, is present. ¹⁸ Ἑλλήν, γνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁰ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ²¹ Σκύθης, οὐ, ὁ, Scythian. ²² ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ²³ ἐκλεκτός, chosen, elect. ²⁴ σπλάγχνα, ων, τά, bowels, compassion. ²⁵ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ²⁶ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²⁷ ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ²⁸ πραΰτης, mildness, gentleness. ²⁹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ³⁰ ἀνέχομαι, endure, bear with. ³¹ χαρίζομαι, give freely, forgive. ³² μομφή, ης, ἡ, blame, (cause for) complaint. ³³ σύνδεσμος, οὐ, ὁ, bond, fetter. ³⁴ τελειότης, ητος, ἡ, perfection, completeness. ³⁵ βραβεύω, be judge, rule. ³⁶ εὐχάριστος, thankful, grateful.

χριστοῦ ἐνοικεῖτω¹ ἐν ὑμῖν πλουσίως² ἐν πάσῃ σοφίᾳ:
 διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες³ ἑαυτούς, ψαλμοῖς,⁴ καὶ ὕμνοις,⁵
 καὶ ᾠδαῖς⁶ πνευματικαῖς,⁷ ἐν χάριτι ᾄδοντες⁸ ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
 τῷ κυρίῳ. Καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ποιῇτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν 17
 ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι'
 αὐτοῦ.

Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίῳις ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκεν⁹ ἐν 18
 κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε¹⁰ 19
 πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε¹¹ τοῖς γονεῦσιν¹² κατὰ πάντα: 20
 τοῦτο γὰρ ἐστὶν εὐάρεστον¹³ ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε¹⁴ 21
 τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.¹⁵ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε¹¹ κατὰ 22
 πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ¹⁶ ὡς
 ἀνθρωπάρεσκοι,¹⁷ ἀλλ' ἐν ἀπλότητι¹⁸ καρδίας, φοβούμενοι τὸν
 θεόν: καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ποιῇτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ 23
 καὶ οὐκ ἀνθρώποις: εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου λήψεσθε τὴν 24
 ἀνταπόδοσιν¹⁹ τῆς κληρονομίας:²⁰ τῷ γὰρ κυρίῳ χριστῷ
 δουλεύετε.²¹ Ὁ δὲ ἀδικῶν²² κομιεῖται²³ ὃ ἡδίκησεν:²² καὶ οὐκ ἔστιν 25
 προσωποληψία.²⁴

¹ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ² πλουσίως, richly, abundantly. ³ νουθετέω, admonish, exhort. ⁴ ψαλμός, οὐ, ὁ, song of praise, psalm. ⁵ ὕμνος, οὐ, ὁ, song of praise, hymn. ⁶ ᾠδή, ἡς, ἡ, song, ode. ⁷ πνευματικός, spiritual. ⁸ ᾄδω, sing. ⁹ ἀνήκω, be fit, be proper. ¹⁰ πικραίνω, make bitter, embitter. ¹¹ ὑπακούω, obey, listen. ¹² γονεὺς, ἑως, ὁ, parent. ¹³ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁴ ἐρεθίζω, arouse, provoke. ¹⁵ ἀθυμέω, be discouraged, disheartened. ¹⁶ ὀφθαλμοδουλεία, ας, ἡ, service rendered only while the master watches. ¹⁷ ἀνθρωπάρεσκος, people pleaser. ¹⁸ ἀπλότης, ἡτος, ἡ, singleness, hence simplicity. ¹⁹ ἀνταπόδοσις, εως, ἡ, recompense, reward. ²⁰ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ²¹ δουλεύω, serve, am a slave. ²² ἀδικέω, do wrong, harm. ²³ κομίζω, receive, bring. ²⁴ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism.

Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητά¹ τοῖς δούλοις παρέχεσθε,² 4
εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.

Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε,³ γρηγοροῦντες⁴ ἐν αὐτῇ ἐν 2
εὐχαριστίᾳ·⁵ προσευχόμενοι ἅμα⁶ καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς 3
ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον⁷ τοῦ
χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι· ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με 4
λαλήσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν 5
ἐξαγοραζόμενοι.⁸ Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι⁹ 6
ῥητυμένως,¹⁰ εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει¹¹ ὑμῖν Τυχικός,¹² ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς 7
καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος¹³ ἐν κυρίῳ· ὃν ἔπεμψα πρὸς 8
ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς
καρδίας ὑμῶν· σὺν Ὀνησίμῳ¹⁴ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, 9
ὃς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν¹¹ τὰ ὧδε.

Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος¹⁵ ὁ συναιχμαλώτός¹⁶ μου, καὶ 10
Μάρκος¹⁷ ὁ ἀνεψιὸς¹⁸ Βαρνάβα,¹⁹ περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς – ἐὰν
ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν· καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰούστος, 11

¹ ἰσότης, ἡτος, ἡ, equality, fairness. ² παρέχω, offer, afford. ³ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ⁴ γρηγορέω, watch, keep watch. ⁵ εὐχαριστία, ας, ἡ, thanksgiving, thankfulness. ⁶ ἅμα, at the same time. ⁷ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ⁸ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁹ ἅλας, ατος, τό, salt. ¹⁰ ἁρτύω, season, make salty. ¹¹ γνωρίζω, make known, declare. ¹² Τυχικός, ου, ὁ, Tychicus. ¹³ σύνδουλος, ου, ὁ, fellow slave, fellow servant. ¹⁴ Ὀνήσιμος, ου, ὁ, Onesimus. ¹⁵ Ἀρίσταρχος, ου, ὁ, Aristarchus. ¹⁶ συναιχμαλώτος, ου, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ¹⁷ Μάρκος, ου, ὁ, Mark. ¹⁸ ἀνεψιός, ου, ὁ, cousin. ¹⁹ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ²⁰ Ἰούστος, ου, ὁ, Justus.

οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοί¹ εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.² Ἀσπάζεται ὑμᾶς 12
Ἐπαφρᾶς³ ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος⁴
ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στήτε τέλειοι⁵ καὶ
πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ 13
ὅτι ἔχει ζήλον⁶ πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ⁷ καὶ τῶν
ἐν Ἱερὰπόλει.⁸ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς⁹ ὁ ἰατρὸς¹⁰ ὁ ἀγαπητός, 14
καὶ Δημᾶς.¹¹ Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ⁷ ἀδελφούς, καὶ 15
Νυμφᾶν,¹² καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν 16
ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή,¹³ ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ
Λαοδικαίων¹⁴ ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας⁷ ἵνα
καὶ ὑμεῖς ἀναγνώτε. Καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ,¹⁵ Βλέπε τὴν διακονίαν 17
ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

Ὁ ἀσπασμὸς¹⁶ τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετε¹⁷ μου τῶν 18
δεσμῶν.¹⁸ Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ συνεργός, οὗ, ὁ, fellow worker. ² παρηγορία, ας, ἡ, comfort, encouragement. ³ Ἐπαφρᾶς, ᾱ, ὁ, Epaphras. ⁴ ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ⁵ τέλειος, complete, perfect. ⁶ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁷ Λαοδικεία, ας, ἡ, Laodicea. ⁸ Ἱερὰπολις, εως, ἡ, Hierapolis. ⁹ Λουκᾶς, ᾱ, ὁ, Luke, Lucas. ¹⁰ ἰατρὸς, οὗ, ὁ, physician. ¹¹ Δημᾶς, ᾱ, ὁ, Demas. ¹² Νυμφᾶς, α, ὁ, Nymphas. ¹³ ἐπιστολή, ῆς, ἡ, letter, dispatch. ¹⁴ Λαοδικεὺς, ἐως, ὁ, Laodicean. ¹⁵ Ἀρχίππος, ου, ὁ, Archippus. ¹⁶ ἀσπασμός, οὗ, ὁ, greeting, salutation. ¹⁷ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁸ δεσμός, οὗ, ὁ, chain, bond.